

feedback

Nieuwsbrief van het Productschap Diervoeder - uitgave september 2000

Nieuwe regels kwaliteitsborging diervoedertransport

Transport van voedermiddelen en mengvoeders vormt een belangrijke schakel in het voortbrengingsproces van diervoeders. Met betrekking tot de GMP-kwaliteitsborgingsregels voor dit transport is een aantal ontwikkelingen te melden. De voorwaarden voor transport zijn in de afgelopen maanden namelijk beter afgestemd op de praktijksituaties in het wegvervoer. Reinigings- en desinfectievoorschriften zijn aangepast op basis van adviezen van TNO. Verder zijn GMP-voorwaarden vastgelegd voor het transport van producten per zeeschip, binnenvaartschip en trein.

Bij het transport over de weg wordt onderscheid gemaakt tussen transport met eigen vervoer en extern vervoer. Indien een GMP-erkende ondernemer transport met eigen vervoer verricht, dan dienen de transportvoorschriften via het eigen GMP-kwaliteitssysteem

geborgd te worden. Inschakeling van een externe transporteur kan na 31 december 2000 alleen nog maar indien deze door een hiervoor geaccrediteerde certificeringinstantie is erkend. Hiertoe wordt een Certificaat Diervoedertransport afgegeven. Tot het einde van 2000 kunnen de GMP-kwaliteitseisen voor transport nog via schriftelijke overeenkomsten met externe transporteurs worden gerealiseerd.

De ondernemer die het transport uitvoert, dient een kwaliteitssysteem voor transport geïmplementeerd te hebben, waarin procesbeheersing,

identificatie van laadcompartimenten en traceerbaarheid van vervoerde producten en uitgevoerde reinigings- en desinfectiehandelingen belangrijke elementen zijn.

In zijn algemeenheid geldt dat vóór elk diervoedertransport een laadcompartiment schoon moet zijn. Dit wil zeggen: volledig geleegd en vrij van restanten materiaal en geur van voorgaande ladingen. Afhankelijk van de aard van de voorgaande ladingen en de aard

[Vervolg op pagina 2 >](#)

te komen tot een platform van bedrijfsleven en overheid om de zaken te bespreken, niet alleen in rustige tijden, maar ook in tijden van nood..."

Staatssecretaris Geke Faber tijdens de gezamenlijke vergadering op 28 juni 2000 van de vaste kamercommissies voor LNV en VWS

"...over het algemeen is er grote bereidheid bij het bedrijfsleven om gezamenlijk te komen tot een evenwichtige invulling van het diervoederbeleid en het voorzorgbeginsel. Het Productschap Diervoeder heeft een plan van aanpak opgesteld, waarin HACCP-eisen zijn verwerkt en denkt mee over de inrichting van controlesystemen. De mengvoederindustrie heeft voorgesteld om

Feed for Food

De diervoedersector staat aan de basis van de voedselketen voor de consument. Onder het motto 'Feed for Food' werkt het Productschap Diervoeder daarom permanent aan het optimaliseren van het kwaliteitsbeleid van de diervoedersector, de samenwerking in de keten en de communicatie met de omgeving.

Nieuwe regels kwaliteitsborging diervoedertransport

Vervolg van pagina 1

van de opvolgend te vervoeren ladingen in bulk, dienen bepaalde basisprincipes voor reiniging en desinfectie te worden toegepast. Sommige ladingsvolgordes zijn vanwege te grote risico's van kruisbesmetting zelfs verboden.

Reiniging van wagens voor diervoedertransport

Voorafgaande vracht	Aard materiaal (resten bij lossen)	Volgende vracht	
		Mengvoer voor niet-herkauwers (en voedermiddelen, bestemd voor een productielijn mét diervoeder)	Mengvoer voor herkauwers (en voedermiddelen, niet bestemd voor een productielijn mét diervoeder)
Diermeel of diervoeder met diermeel	Geen resten na lossen	Geen reiniging en desinfectie nodig	Altijd reinigen met water en reinigingsmiddel
	Resten na lossen	Droog reinigen	
	Resten na droog reinigen	Reinigen met water	
	Resten na reinigen met water	Reinigen met water en reinigingsmiddel	

Ter illustratie is in het bovenstaande schema een voorbeeldsituatie weergegeven.

De ondernemer die het transport uitvoert, dient de toepassing van de basisprincipes voor reiniging en desinfectie (droog, met water, met water en reinigingsmiddel en aanvullend desinfectie) per type transportmiddel gedetailleerd in een reinigingsprotocol uit te werken.

Zeevaart, binnenvaart en railvervoer

Bij het transport van diervoeders (inclusief voedermiddelen) via zeevaart, binnenvaart of rail dient ervoor zorggedragen te worden dat (vanwege de opdrachtverstrekker van het transport) een Laad Compartimenten

Inspectie (LCI) vóór belading en bewaking van de belading van het transportmiddel plaatsheeft.

Bij het vervoer van vloeibare agribulk (tanktransport) dienen voorts (bij afwezigheid van wettelijke bepalingen) criteria ten aanzien van voorgaande ladingen te worden vastgelegd. Dit moet worden gedaan op basis van de HACCP-systematiek.

De LCI en bewaking van de belading dienen te gebeuren door een erkend internationaal opererend controlebedrijf of door een eigen inspecteur van een GMP-erkende opdrachtgever van het transport, die in het eigen GMP-systeem is opgenomen als gekwalificeerde ladinginspecteur.

Meer informatie

Uitgebreide informatie over de GMP-voorwaarden aan het transport van diervoeders is opgenomen in de GMP-bundel diervoedersector. Met betrekking tot het transport via zeevaart, binnenvaart en railvervoer is in het kader van de Kwaliteitsreeks van het Productschap Diervoeder een publicatie (nr. 59) verschenen. Het transport van vloeibare voedermiddelen is hierin overigens nog niet opgenomen; nadere informatie hierover is nog in voorbereiding.

Verder hebben de brancheorganisaties Transport en Logistiek Nederland (TLN) en Koninklijk Nederlands Vervoer (KNV) een voorbeeldhandboek voor wegtransporteurs laten ontwikkelen in het kader van het Reglement voor de toekenning van het Certificaat Diervoedertransport. Dit voorbeeldhandboek is ook voor niet-leden tegen vergoeding verkrijgbaar (TLN: 079-3636223; KNV: 070-3751716).

Het Productschap Diervoeder zal binnenkort een algemene voorlichtingsbrochure uitbrengen over zowel het wegvervoer als de scheepvaart en het railvervoer.

Diervoedersector achilles

Is de diervoedersector de achilleshiel van de voedselindustrie? Blijkens een krantenbericht had iemand dit gezegd op een PvdA-congres over voedselveiligheid. Als ik kijk naar de dioxine- en BSE-affaires, kan ik me voorstellen dat zo'n kreet in zijn algemeenheid wordt geslaakt, maar de vraag is in hoeverre deze bewering voor de Nederlandse diervoedersector op gaat. De Nederlandse diervoedersector is namelijk niet de achilleshiel, maar de achillespees van de voedselindustrie. Niet de zwakste plek dus, maar de sterke basis. Dat is ook de Europese Commissie niet ontgaan. Onze nieuwe aanpak van de kwaliteitsborging vormt namelijk de blauwdruk voor het Witboek Voedselveiligheid van de Europese Commissie.

Het belangrijkste resultaat van de Nederlandse aanpak is dat uiterlijk eind dit jaar alle diervoeders in Nederland worden geproduceerd volgens HACCP-principes. HACCP geldt wereldwijd als hét systeem voor de beheersing van voedselveiligheid. En in Nederland nu dus ook voor de beheersing van

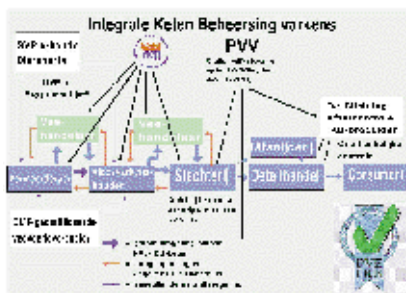
voedselveiligheid. Met deze versterkte kwaliteitsborging zijn we absolute koploper in Europa. Onze diervoedersector (inclusief de binnen- en buitenlandse toeleveranciers van grondstoffen) onderstreept met de toepassing van HACCP-principes deel uit te maken van de voedingsmiddelenketen. Als Productschap Diervoeder dragen wij dat (het bewustzijn inzake de relatie tussen voer en voedsel) ook uit onder het motto 'Feed for Food'.

De in de GMP-kwaliteitsborgingsregeling opgenomen HACCP-voorwaarde per 1 januari geldt in het bijzonder voor de leveranciers van mengvoeders en enkelvoudige voedermiddelen (leveranciers aan veehouders) en voor de voedervetensector. Voor Nederlandse toeleveranciers van grondstoffen voor mengvoeders en voedermiddelen geldt vanaf 1 oktober dit jaar al de voorwaarde dat ook zij op basis van een gecertificeerd systeem (GMP, ISO 9001/2 of HACCP) de veiligheid van hun producten moeten waarborgen. De buitenlandse toeleveranciers moeten uiterlijk 1 juli 2001 waarborgen bieden

GMP + IKB: twee-eenheid voor kwaliteitsgaranties

Kwaliteitsgaranties in de voedselketen zijn nog nooit zo'n hot item geweest als tegenwoordig. In de dierlijke productieketen worden deze garanties al jaren gegeven. De vee-, vlees- en eierensector kent het PVE/IKB-controlesysteem en voor de diervoedersector is er het GMP+-kwaliteitssysteem. PVE-medewerker Hans Schouwenburg legt uit op welke wijze beide systemen op elkaar aansluiten.

"Om de doelstellingen van de verschillende IKB-regelingen te kunnen verwezenlijken, heb je duidelijke afspraken met belangrijke toeleveranciers nodig," aldus Hans Schouwenburg, hoofd van de afdeling Productie en Verwerking van de Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE). Volgens hem is de koppeling van het GMP+-kwaliteitssysteem

met de IKB-regelingen voor de vee- en vleessector van essentieel belang. *"Anders is het voor ons dweilen met de kraan open. Dan kunnen we geen kwaliteitsgaranties geven."*

Overleg

Waar bestaat de koppeling tussen het GMP+-kwaliteitssysteem en de IKB-regelingen in de praktijk uit? Hans Schouwenburg: *"De aansluiting is heel nauw, al vanaf de start van beide systemen. We voeren regelmatig overleg met het Productschap Diervoeder (PDV) over voorwaarden binnen de systemen om*

kwaliteitsgaranties af te kunnen geven. Neem bijvoorbeeld de mogelijkheid dat consumenten zwaarwegende bezwaren zouden hebben tegen het gebruik van genetisch gemodificeerde bestanddelen in diervoeder. Deze consumer concerns zouden voor ons aanleiding kunnen zijn om ze te vertalen naar bepaalde veiligheids garanties in onze IKB-regelingen. Doet zich zo'n situatie voor, dan treden wij in overleg met het PDV om te kijken in hoeverre deze ook in het GMP+-systeem kunnen worden verwerkt."

Aansluiting

Onlangs is het GMP-systeem uitgebreid met het risicobeheerssysteem HACCP, waardoor GMP-erkende leveranciers extra kwaliteitsgaranties aan veehouders kunnen geven. Volgens Hans Schouwenburg sluiten de IKB-regelingen ook op dit punt aan op GMP, hoewel formeel gezien HACCP nog niet in IKB is geïntegreerd. *"Van begin af aan hebben we echter wel de filosofie van HACCP in het kwaliteitssysteem verankerd. Dus verplicht de IKB-regeling tot een gedegen risicoanalyse van het productieproces en maatregelen om de kritische punten te beheersen."* Hij verwacht dan ook geen problemen voor de wijze waarop de huidige systemen op elkaar aansluiten. *"Bovendien zijn we druk bezig om IKB formeel uit te breiden met de HACCP-principes, te beginnen bij de regeling voor slachterijen. Zo kunnen de IKB-regelingen en het GMP-systeem elkaar optimaal blijven aanvullen."*

Het Productschap Diervoeder en het Voorlichtingsbureau Vlees hebben - voor wereldwijd gebruik - gezamenlijk een folder uitgegeven over de unieke kwaliteitsborgingsregelingen IKB en GMP+HACCP in Nederland. Doel van de marketingfolder is buitenlandse afnemers van Nederlands vlees (en ook die van diervoeders) inzicht te geven in de kwaliteitsgaranties die beide systemen geven. De brochure is behalve in Nederlands ook in het Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans en Grieks verkrijgbaar. Via de daarvoor bestemde netwerken zullen de folders wereldwijd worden verspreid en aan te vragen zijn.

Wilt u één of meerdere exemplaren bestellen? Neem dan contact op met het Productschap Diervoeder, telefoon 070 - 370 85 03, of e-mail: pdv@hpa.agro.nl

hiel? Nee: achillespees!

over de beheersing van kritische punten in het voortbrengingsproces.

Veehouders met een IKB-erkenning waren al verplicht voer af te nemen van bedrijven met een GMP-erkenning van het Productschap Diervoeder. Vanaf 1 januari wordt dat succesievelijk een GMP+HACCP-erkenning (te herkennen aan het nieuwe logo GMP+), tenzij het diervoederbedrijf in kwestie niet aan de nieuwe voorwaarden voldoet. De veehouder kan dus rekenen op nog meer veiligheids garanties.

Tijdens onze bijeenkomst eerder dit jaar ter gelegenheid van de presentatie van de HACCP Handleiding Diervoedersector, zei staatssecretaris Faber dat we met de HACCP-benadering uitstekend invulling geven aan wat tegenwoordig heet 'consumer concerns' (consumentenzorgen). Toch blijven er risico's. Je kunt je namelijk niet afdoende beschermen tegen risico's die nog niet bekend zijn, zoals een nieuwe verrassing van

Moeder Natuur, of crimineel gedrag. Desondanks gaan we ons als sector ook hiertegen zo goed mogelijk wapenen en daarvoor nemen we een voorbeeld aan de farmaceutische industrie. Die industrie werkt met een zogeheten Early Warning System (EWS). Dit systeem biedt de mogelijkheid onbekende risico's in een vroeg stadium te signaleren en te onderkennen en maatregelen te treffen. Net zoals we dat met de HACCP-systematiek hebben gedaan, ontwikkelen we in samenwerking met TNO Voeding nu ook een EWS-systematiek voor onze diervoedersector. Terug naar de hamvraag: achilleshiel of achillespees? Péés dus!

Johan den Hartog
secretaris Productschap
Diervoeder

Visies op voeder- en voedselveiligheid

In het deze zomer gepubliceerde jaarverslag 1999 van het Productschap Diervoeder hebben vijf personen die nauw betrokken zijn bij de diervoedersector en dierlijke productieketen hun visie gegeven op het jaarverslagthema 'Feed for Food: voedselveiligheid in de keten'. Een bloemlezing uit de interviews.

"Het voedselveiligheidsrisico begint al vroeg in de keten. Voor ons begint het bij de toeleveranciers van de diervoedersector."

"Denk niet dat als je iets geregeld hebt, er niets meer kan gebeuren. Het probleem zit vaak niet bij het diervoederbedrijf. Meestal worden problemen veroorzaakt door bedrijven die schnabbelen."

mw. W. de Jong, hoofd Consument en Kwaliteit van het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel

"Een goed doorgevoerde HACCP-systematiek leidt tot een verbetering van de efficiëntie en tot meer effectiviteit in een bedrijf."

"Je kunt niet een risico voorkomen als je niet weet wat het risico inhoudt. EWS (Early Warning System, red.) biedt een mogelijkheid onbekende risico's in een vroeg stadium te signaleren en te onderkennen en maatregelen te treffen."

dr. H. Hofstra, Business director Quality and Safety van TNO Voeding.

"De leveringsvoorwaarden ten aanzien van diervoeders worden voortdurend bijgesteld en verder aangescherpt. Ook met het aanspreekbaar stellen door onze klanten, als er iets fout gaat, is dat trouwens zo."

"De vleesverwerkende industrie zal steeds meer geconfronteerd worden met vragen over GMO-voer en antibioticumvrij voer. Zeker de grote klanten komen telkens op die punten terug."

drs. T. de Ruijter, directeur Aanvoer en Coöperatiezaken vleesconcern Dumeco B.V. en voorzitter Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde

Zolang de voorraad strekt kan bij het Productschap Diervoeder een exemplaar van het jaarverslag 1999 worden aangevraagd. Het verslag is ook te vinden op www.pdv.nl

"Het opvoeren van de veiligheid en de kwaliteit van het voedsel past in het streven van de Nederlandse agrarische sector naar toegevoegde waarde, herkenbaarheid en traceerbaarheid van de producten."

"Het feit dat de diervoedergrondstoffen van over de hele wereld komen, dwingt ons wereldwijd aan leveranciers tekst en uitleg te geven over het kwaliteitsbeleid en over wat wij precies van hen willen."

R. Hoefelman, (inmiddels oud-)voorzitter van de Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren

Certificaat voor HACCP-cursisten

Beleidscoördinator van het IKD Kees Lommers (rechts) deelt het certificaat uit aan een van de 200 deelnemers aan de cursus HACCP in de praktijk.

Onlangs hebben zo'n 200 medewerkers uit de mengvoederindustrie het certificaat gekregen voor de cursus HACCP in de praktijk van het Informatie- en Kenniscentrum Diervoedersector (IKD). Een van de cursisten was Gert-Jan Schipper, directeur operationele zaken van De Heus Brokking Koudijs BV. Over het algemeen was hij goed te spreken over de IKD-cursus. "De cursus was zeer nuttig, hoewel ik vond dat de inhoud wel iets meer had mogen worden toegespitst op de praktijk in de veevoederbranche. Desondanks is de cursus een goede start geweest om de bewustwording te vergroten, zowel binnen het bedrijf, als binnen de totale diervoederbranche. Wat je veel om je heen ziet is dat men wel 'ja' heeft gezegd tegen de nieuwe GMP-code op basis van HACCP-principes, maar dat men niet goed weet waartegen precies 'ja' is gezegd. Vooral dat inzicht is dankzij de HACCP-cursussen vergroot en het zal de implementatie ervan in het kwaliteitssysteem zeker vereenvoudigen."

HACCP-cursussen opnieuw van start

Het Informatie- en Kenniscentrum Diervoedersector biedt dit najaar weer de mogelijkheid om één of meerdere HACCP-cursussen te volgen.

Bovendien biedt het IKD samen met IPC DIER in company-trainingen op het gebied van HACCP. Neem voor meer informatie contact op met het Informatie- en Kenniscentrum, telefoon (070) 370 83 05, of e-mail: pdv@hpa.agro.nl

Een goed doorgevoerde HACCP-systematiek leidt tot een verbetering van de efficiëntie en tot meer effectiviteit in een bedrijf.

"Slagers en de horeca werken al enige tijd met HACCP. Het is dus logisch dat de diervoedersector als voorliggende schakel dat ook doet."

"Kwaliteitszorg vereist opleiding, scholing en motivatie. Er is te weinig aan scholing gedaan. Scholing zit niet in de cultuur van de diervoedersector, eigenlijk niet in de totale landbouwsector. Er is een gezamenlijke inspanning nodig van werkgevers- en werknemersorganisaties om die cultuur te veranderen en de scholingsachterstand in te halen."

J. Gijzen, CNV Bedrijvenbond en bestuurslid van het Productschap Diervoeder

C O L O F O N

Feedback is een kwartaaluitgave van het Productschap Diervoeder voor de diervoedersector en zijn omgeving

Eindredactie:
PRL&T, Bureau voor Agribusiness
- Communicatie, Zoetermeer

Vormgeving:
Arjan Hendriks

Fotografie en illustraties:
Marcel Bekken
Buro voor Beeld
Fotopersburo
Transport en Logistiek

Drukwerk:
Joh. Enschedé Amsterdam BV

Correspondentieadres:
Productschap Diervoeder
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
Tel. (070) 370 87 08
Fax (070) 370 82 90
E-mail: pdv@hpa.agro.nl
Internet: www.pdv.nl

